

## شناسایی و اولویت بندی عوامل تأخیر در پروژه خط انتقال آب دشت سیستان به روش AHP

رامین طباطبایی<sup>۱</sup>، مهدی محمد قاسمی<sup>۲\*</sup>، علی حیدری<sup>۳</sup>، محمد سالخورده حقیقی<sup>۴</sup>

- ۱- عضو هیأت علمی گروه مهندسی عمران، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان  
۲- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی عمران گرایش مهندسی مدیریت ساخت، موسسه آموزش عالی بعثت کرمان  
۳- عضو هیأت علمی گروه مهندسی عمران، دانشگاه زابل  
۴- عضو هیأت علمی گروه مهندسی عمران، دانشگاه زابل

### چکیده

بررسی علل تأخیر در پروژه‌های ساخت و اندیشیدن تدابیری در جهت کاهش آنها در تمام دنیا و به طور خاص در زمینه تامین و مدیریت منابع آبی موجود در کشور ایران به عنوان مسئله ای جدی مورد توجه است و پس از شناسایی تأخیرها، به کارگیری روشی مناسب برای تحلیل آن ها لازم و ضروری است. لذا در این پژوهش هدف آن است که با کمک روش AHP عوامل تأخیر در پروژه های خط انتقال آب به دشت سیستان شناسایی و تبیین شده و ضمن تعیین رابطه کمی بین معیارها و شاخص ها و تجزیه تحلیل شماتیک، نهایتاً الگوی رتبه بندی مناسبی برای ارزیابی و انتخاب بهینه در این گونه پروژه ها ارائه شود. به همین منظور بعد از مرور ادبیات مربوط به شناسایی معیارها و مصاحبه با کارشناسان و متخصصان خبره، معیارهایی که در تأخیر پروژه های آبرسانی در منطقه سیستان مؤثر هستند، استخراج گردید. پس از تجزیه و تحلیل پارامترهای مؤثر در تأخیر پروژه توسط نرم افزارهای expert choice و SPSS عوامل «عدم تامین بودجه کافی در زمان مناسب»، «عدم دقت در برآورد حجم و زمان پروژه» و «عدم قیمت دهی مناسب پیمانکار» به ترتیب به عنوان اولویت اول عوامل مربوط به کارفرما، مشاور و پیمانکار معرفی گردیدند. همچنین از میان شاخص های فرعی نیز «عدم تامین بودجه کافی در زمان مناسب»، «افتتاح زودهنگام پروژه ها بدلیل مسائل سیاسی» و «زمان و بودجه کم جهت مطالعات اولیه» به ترتیب به عنوان اولویت های اول تا سوم تأخیر در پروژه حاضر تعیین گردیده است.

**واژه های کلیدی:** تأخیر پروژه، خط انتقال آب سیستان، AHP، کارفرما، مشاور، پیمانکار

### ۱- مقدمه

پروژه های دوعاملی از دو عامل کارفرما و پیمانکار تشکیل شده اند که پیمانکار کار طراحی تفصیلی و اجرا را یکجا انجام می دهد و مشاور کارفرما صرفاً نظارت عالیه کار را به عهده دارد. این نوع پیمان ها از ویژگی های خاصی، از قبیل سرعت انجام پروژه، ورود علم تجربه و اجرا در بخش طراحی پروژه، صرفه جویی در هزینه های پروژه و به طور کلی قطعیت در زمان و هزینه برخوردار هستند [۱]. بزرگترین مسئله ای که جوامع درگیر آن بوده و هستند توسعه است. هدف هر ملتی رسیدن به شرایط بهتر می باشد و جهت رسیدن به این هدف تلاش می کنند. پروژه های ملی برای رسیدن به توسعه نقش اصلی را دارند. با توجه به نیاز کشور به رشد، توسعه و سازندگی و لزوم بهره برداری بهینه از منابع کشور، اجرای پروژه های بزرگ عمرانی در سطح کشور اهمیتی دو چندان دارد [۲].

منابعی که در پروژه ها مصرف می کنند (منابع انسانی، مالی، مواد، انرژی و ...) از مهم ترین و با ارزش ترین منابع کشور هستند و استفاده بهینه از این منابع ارزشمند و جلوگیری از اتلاف آنها در راستای رسیدن به اهداف تعیین شده ضروری می باشد [۳]. برای استفاده بهینه از این منابع با ارزش و جلوگیری از اتلاف آنها، باید بهره گیری از علم مدیریت پروژه، عملکرد